

KONTAKTNA TOČKA ZA PROIZVODE – POGOSTA VPRAŠANJA Z ODGOVORI

Nekaj primerov pogostih vprašanj in odgovorov:

1. V Slovenijo bi radi uvozili proizvode iz trga druge članice EU. Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se ti proizvodi lahko zakonito tržijo pri nas?

Pred zakonitim trženjem proizvoda, ki je na voljo na trgu druge države članice EU, v Sloveniji, je potrebno preveriti več pogojev, ki so v veliki meri odvisni od narave samega proizvoda.

Najprej je dobro vedeti ali gre za t. i. harmonizirani proizvod – proizvod, za katerega veljajo enotna pravila in zahteve na ravni Evropske unije, določeni z evropskimi direktivami ali uredbami. Če je proizvod harmoniziran in ustreza zahtevam ustreznih evropskih predpisov, je zagotovljen njegov prosti pretok znotraj EU, kar pomeni, da ga je mogoče brez dodatnih omejitev tržiti tudi v Sloveniji.

Ko pa gre za neharmoniziran proizvod (torej tak, za katerega ni enotnih pravil na ravni celotne EU), a je bil zakonito proizveden ali že dan na trg v katerikoli drugi državi članici EU, ga je v skladu z načelom vzajemnega priznavanja dovoljeno tržiti tudi v Sloveniji. To velja tudi če ne ustreza vsem nacionalnim tehničnim zahtevam.

Določene izjeme veljajo le v posebnih primerih, predvsem takrat, ko bi bilo treba proizvod omejiti zaradi varovanja javnega interesa, ki ga priznava pravo EU.

Mednje uvrščamo:

- varovanje zdravja in življenja ljudi,
- varstvo potrošnikov,
- varovanje okolja,
- zagotavljanje javne varnosti ali javnega reda in miru.

Vendar vedno velja, da morajo biti tovrstni omejevalni ukrepi:

- nediskriminatorni (ne smejo neupravičeno razlikovati med domačimi in tujimi proizvodi),
- primerni za dosego zastavljenega cilja ter
- sorazmerni (ne smejo preseči nujno potrebnega).

Če slovenski pristojni organ oceni, da proizvod lahko ogroža katerega od navedenih javnih interesov in namerava omejiti njegovo trženje, mora to storiti v skladu z Uredbo (EU) št. 2019/515 o vzajemnem priznavanju. Ob tem mora svojo odločitev tudi ustrezno obrazložiti.

2. Kako lahko izvemo, ali proizvod sodi pod harmonizirano ali neharmonizirano zakonodajo EU?

Za ugotavljanje, ali je določen proizvod urejen s harmonizirano zakonodajo EU ali sodi med tako imenovane neharmonizirane proizvode, je pomembno vedeti, ali zanj obstajajo enotni evropski tehnični predpisi (direktive ali uredbe), ki določajo bistvene zahteve za njegovo varnost, označevanje, preskušanje ipd.

Če dvomite, ali je določen proizvod harmoniziran ali ne, se vedno lahko obrnete na Kontaktno točko za proizvode, kjer vam bomo pomagali pridobiti ustrezne informacije ali vas usmerili na pristojni organ.

3. Smo distributer gradbenega proizvoda, ki ni harmoniziran in se že trži v Nemčiji. Nemški organi zahtevajo novo preskušanje, saj ne priznavajo rezultatov preskušanja, opravljenega v Sloveniji. Ali je to po Uredbi (EU) 2019/515 dovoljeno?

Uredba (EU) 2019/515 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici EU, določa pravila, s katerimi se načelo vzajemnega priznavanja uporablja v praksi. To načelo določa, da mora država članica EU praviloma dovoliti trženje (prodajo) blaga na svojem trgu, če je bilo to blago zakonito proizvedeno ali dano na trg v drugi članici EU, četudi ne izpolnjuje vseh tehničnih predpisov, ki veljajo v njej.

Po Uredbi (EU) 2019/515 mora nacionalni organ, če želi omejiti trženje takega blaga na svojem trgu, predtem izvesti postopek, v katerem:

- uradno oceni, ali proizvod ne izpolnjuje zahtev za zaščito javnega interesa (npr. na področjih zdravja, varnosti, okolja),
- poda pisno obrazložitev podjetju,
- omogoči podjetju, da poda pojasnilo in
- celoto prijavi v Informacijski sistem za notranji trg (IMI).

Ponovno preskušanje je tako upravičeno le, če nemški organi natančno opredelijo in utemeljijo, da obstoječi rezultati preskušanja ne zadoščajo za zagotavljanje zaščite javnega interesa. Sklicevanje zgolj na lastne (nacionalne) tehnične predpise, brez upoštevanja zgoraj opisanega postopka, ni skladno z zakonodajo EU.

4. Tržimo medicinsko opremo, označeno s CE, ki je že na voljo na trgu v Avstriji. Zanima nas, ali se v skladu z Uredbo (EU) 2019/515 o vzajemnem priznavanju tudi za tovrstne proizvode uporablja načelo prostega pretoka blaga?

Medicinski pripomočki z oznako CE sodijo med harmonizirane proizvode. To pomeni, da zanje veljajo enotna pravila na ravni EU, ki so opredeljena v ustrezni evropski zakonodaji (npr. v: Uredba (EU) 2017/745 o medicinskih pripomočkih). Ta pravila veljajo neposredno ali s prenosom v nacionalne zakonodaje vseh držav članic.

Zato velja:

- Če proizvod ustreza zahtevam zakonodaje EU in nosi oznako CE, se pojmuje, da je skladen. S tem mu je zagotovljen prosti pretok znotraj EU, vključno s Slovenijo (v njej).
- Uredba (EU) 2019/515 o vzajemnem priznavanju blaga se ne uporablja za takšne proizvode, saj ta velja izključno za neharmonizirane proizvode, ker zanje ni vzpostavljene enotne zakonodaje na ravni EU.

V danem primeru medicinska oprema z oznako CE že izpolnjuje vse predpisane pogoje, zato je lahko brez dodatnih postopkov in dovoljenj prosto dostopna na slovenskem trgu – razen če obstaja utemeljen varnostni razlog, ki bi upravičil poseben ukrep.

5. Smo slovensko podjetje in želimo uvažati neharmonizirane proizvode iz Kitajske. Gre za enake vrste proizvod, kot ga že uvažata drugo podjetje v eni od držav članic EU in ima izjavo o skladnosti. Ali mora omenjeni proizvod kljub temu ponovno opraviti preskušanje?

Če proizvod uvažate neposredno iz tretje države, kot je Kitajska, je potrebno upoštevati zahteve nacionalne tehnične zakonodaje; tj. naše (slovenske) v Sloveniji. V tem primeru za proizvode ne velja načelo vzajemnega priznavanja, četudi gre za enak tip proizvoda, ki ga že uspešno uvažata drugo podjetje v drugi državi EU.

Načelo vzajemnega priznavanja se uporablja za posamezni proizvod, ki je že bil zakonito dan na trg ene od držav članic EU. Kadar pa proizvod na slovenski trg prihaja neposredno iz tretje države, se na njem obravnava kot nov proizvod, zato mora za vstop nanj izpolnjevati vse zahtevane veljavne pogoje.

Če evropska ali nacionalna zakonodaja določa obvezno preskušanje (testiranje), mora biti proizvod v tem primeru ponovno preskušen (testiran) tudi v Sloveniji.

6. Smo slovensko podjetje in v prihodnje si želimo v Sloveniji tržiti švedske toplotne črpalke. Na Švedskem in v drugih državah EU so omenjene toplotne črpalke naprodaj že vrsto let. Katere dokumente moramo od švedskega proizvajalca pridobiti, da lahko proizvod na slovenskem trgu prodajamo brez težav? Ali je za ta proizvod potrebna ES-izjava o skladnosti in kateri organ jo lahko zahteva?

Toplotne črpalke sodijo med harmonizirane proizvode, kar pomeni, da zanje veljajo evropske harmonizirane direktive, kot so:

- Direktiva o strojih (2006/42/ES),
- Direktiva o omogočanju dostopnosti na trgu električne opreme za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (2014/35/EU),
- Direktiva o elektromagnetni združljivosti (EMC) (2014/30/EU),
- Direktiva o določanju zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (2009/125/ES), t. i. okoljska direktiva in pripadajoče izvedbene uredbe in kjer je relevantno
- Uredba o označevanju z energijskimi nalepkami (EU 2017/1369).

Za zakonito distribucijo toplotne črpalke na trgu EU, vključno s slovenskim trgom, mora proizvajalec izpolniti naslednje obveznosti:

- izvesti postopek ugotavljanja skladnosti v skladu z ustreznimi direktivami,
- pripraviti ES-izjavo o skladnosti (EU Declaration of Conformity, DoC),
- označiti proizvod z oznako CE,
- zagotoviti ustrezno tehnično dokumentacijo,
- priložiti navodila za uporabo v slovenskem jeziku.

ES-izjava o skladnosti mora biti sestavljena v jeziku proizvajalca in v jeziku države, v kateri se proizvod daje na trg; v danem primeru torej tudi v slovenščini. V izjavi morajo biti navedene vse veljavne direktive, ki se za proizvod uporabljajo.

Dodatno priporočilo: Če tudi švedska zakonodaja za vstop proizvoda na svoj (švedski) trg zahteva nacionalno izjavo o skladnosti, je smiselno in priporočljivo tovrstno izjavo prav tako pridobiti – še posebej, če nameravate uveljavljati načelo vzajemnega priznavanja za tiste dele proizvoda, ki niso harmonizirani.

V Sloveniji je za nadzor nad proizvodi pristojen Tržni inšpektorat Republike Slovenije (TIRS), ki lahko v okviru tržnega nadzora zahteva predložitve ES-izjave o skladnosti in pripadajoče

dokumentacije. Proizvajalec ali uvoznik mora te dokumente hraniti vsaj 10 let po tem, ko se proizvod preneha proizvajati ali uvažati.

KONTAKTNA TOČKA ZA PROIZVODE ZA GRADBENIŠTVO – POGOSTA VPRAŠANJA (FAQ)

Kontaktna točka za proizvode za gradbeništvo je vzpostavljena v skladu z evropsko zakonodajo s tega področja. Njen namen je informirati gospodarske subjekte in javne organe o zahtevah, ki jih je treba izpolniti za trženje gradbenih proizvodov v Sloveniji in na ozemlju EU.

Nekaj primerov pogostih vprašanj in odgovorov:

1. Na objekt v Sloveniji so bile dobavljene plošče za spuščeni strop italijanskega proizvajalca (v prilogi fotografija deklaracije). Izjava o lastnostih je bila priložena s strani druge pravne osebe, ki daje proizvod na slovenski trg. Ali se lahko podatki v izjavi o lastnostih razlikujejo od podatkov, navedenih na deklaraciji (npr.: enotna identifikacijska oznaka tipa proizvoda, ime proizvajalca, verzija standarda, navedba lastnosti)?

Menimo, da do takšnih (navedenih) odstopanj ne bi smelo priti. Zahteve v zvezi z Izjavo o lastnostih, ter vse ostale zahteve za harmonizirane gradbene proizvode natančno določa evropska Uredba (EU) št. 305/2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov. V prilogi je dostopno celotno besedilo, spodaj pa izvzemamo člena, ki naše mnenje potrjujejo.

Člen 6 – Vsebina izjave o lastnostih

V izjavi o lastnostih so navedene bistvene značilnosti gradbenih proizvodov, ki so opredeljene v skladu z ustreznimi harmoniziranimi tehničnimi specifikacijami. V njej so navedene vse zahtevane točke, ki morajo biti vključene.

Člen 7 – Zagotovitev izjave o lastnostih

Izvod izjave o lastnostih za vsak proizvod, ki je dostopen na trgu, se lahko predloži v papirnati ali elektronski obliki. Če je več enakih proizvodov (serija) dobavljenih enemu uporabniku, zadostuje en sam izvod izjave o lastnostih, v papirnati ali elektronski obliki. V primeru potrebe po ukrepanju nadzornih organov se obrnite na Tržni inšpektorat Republike Slovenije (TIRS).

2. Radi bi pojasnilo – na vaši spletni strani je v seznamu standardov navedeno, da je standard EN 14411:2012/SIST EN 14411:2013 razveljavljen, v seznamu harmoniziranih standardov pa je še vedno naveden kot EN 14411:2012. Proizvajalec pa nam je posredoval izjavo o skladnosti, v kateri se sklicuje na standard EN 14411:2016. Kako naj to razumemo, si to razlagamo?

ESO	Reference and title of the standard (and reference document)	Reference of superseded standard	Beginning of the coexistence period	End of the coexistence period
CEN	EN 14399-1:2015 High-strength structural bolting assemblies for preloading - Part 1: General requirements	EN 14399-1:2005	08/04/2016	08/04/2017
CEN	EN 14411:2012 Ceramic tiles - Definitions, classification, characteristics, evaluation of conformity and marking	EN 14411:2006	01/07/2013	01/07/2014

Kot je razvidno (slika zgoraj) iz objave seznamov harmoniziranih standardov v Uradnem listu EU (UL EU), ima lahko tudi standard, ki je bil s strani standardizacijskega organa že razveljavljen, še naprej status harmoniziranega standarda. To pomeni, da ga je treba še vedno upoštevati za dokazovanje skladnosti z zahtevami iz Uredbe (EU) št. 305/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS.

Podobnih primerov v praksi ni malo.

3. Vljudno prosim za pojasnilo, ali je spletna stran EU <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/56834> ustrezno mesto za pregled zadnjih (najnovejših) harmoniziranih verzij standardov. Zanima nas standard SIST EN 14041:2005. Prav tako me zanima, ali pri vas obstaja še kakšen drug vir ali seznam, kjer je mogoče preveriti trenutno veljavne standarde?

Obveščamo vas, da sta na seznamu harmoniziranih standardov, objavljenem v skladu z Uredbo (EU) št. 305/2011 o gradbenih proizvodih, še vedno navedena naslednja standarda:

Oznaka	Title
SIST EN 14041:2005	Netekstilne, tekstilne in laminirane (plastene) talne obloge - Bistvene značilnosti
SIST EN 14041:2005/AC:2007	Netekstilne, tekstilne in laminirane talne obloge - Bistvene značilnosti

Oba standarda sta bila medtem s strani standardizacijskih organov razveljavljena in nadomeščena z naslednjim, novejšim standardom SIST EN 14041:2018 – Netekstilne, tekstilne, laminirane (plastene) in večplastne talne obloge – Bistvene značilnosti, ki pa ni harmoniziran standard.

Kljub temu, da sta bila navedena standarda medtem razveljavljena in nadomeščena z novejšo različico, se za namen izkazovanja skladnosti z zahtevami Uredbe (EU) št. 305/2011 še vedno upoštevata ravno ta, razveljavljena standarda. To izhaja iz odločitve Evropske komisije (EK) kot zakonodajalca, saj področje določanja harmoniziranih standardov spada v njeno izključno pristojnost.

Uporabniki morajo zato slediti uradno objavljenemu seznamu harmoniziranih standardov, ki je objavljen v Uradnem listu Evropske unije (Official Journal of the European Union, OJ). V praksi to pomeni, da se zakonodajalec še vedno sklicuje na razveljavljene standarde, kar sicer ni najbolj pregledno in pogosto povzroča nejasnosti, zmedo pri uporabnikih, vendar pravno gledano to ni sporno.

V vašem primeru mora torej proizvajalec izkazovati skladnost s standardi, ki so trenutno uvrščeni na seznam harmoniziranih standardov, objavljenih v OJ.

4. Naše podjetje želi na slovenskem trgu uporabiti proizvod, ki izvira iz Italije. Pišemo vam z namenom pridobitve usmeritev, ki bi nam omogočile, da navedeni proizvod uporabimo v skladu z veljavno slovensko zakonodajo. Kako naj postopamo?

Podatki v zvezi z materialom/proizvodom:

Gre za proizvod, ki izvira iz Italije – agregate, pridobljene s predelavo žlindre, ki nastaja kot stranski produkt (ostanek) pri proizvodnji jekla. Žlindra se po nastanku ustrezno obdeli, registrira pod komercialnim imenom in trži kot končni proizvod, in sicer predvsem kot agregat. Po informacijah, dostopnih na spletni strani proizvajalca (jeklarne), se tovrstni material že uporablja tudi pri gradnji cest v Sloveniji.

Dokumentacija, podatki, ki smo jih v zvezi z navedenim materialom/proizvodom že pridobili:

- Potrdilo, da se material proizvaja v Italiji.
- Registracija kemikalij (REACH), ki se mdr. nanaša tudi na uporabo materiala v proizvodnji klinkerja.
- Italijanska izjava o lastnostih (IT: Dichiarazione di prestazione), s priloženo oznako CE, ki se nanaša na uporabo materiala kot agregata in ustreza, potrjuje skladnost s standardoma UNI EN 13043 in UNI EN 13242. Organ, ki je preverjal skladnost je slovenski Zavod za gradbeništvo, ZAG.
- Varnostni list (SDS), pripravljen za namen uporabe materiala kot agregata, prav tako ustreza standardoma UNI EN 13043 in UNI EN 13242.

Glede na navedeno lahko sklepamo, da se predelana žlindra tudi v Sloveniji že obravnava in uporablja kot proizvod (agregat) in ne več kot odpadek.

Cilj našega podjetja je, da bi skladno s slovensko zakonodajo navedeni material lahko uporabili pri proizvodnji cementnega klinkerja – torej ne kot agregat. Interne analize vzorcev materiala so namreč pokazale potencial za tovrstno uporabo.

Bi torej navedeni material lahko uporabili v proizvodnji cementa že na podlagi pridobljenih obstoječih dokumentov, ki sicer veljajo za agregate? Če to ne zadošča, pa vas prosimo za usmeritev, katere dodatne dokumente bi morali pridobiti in kdo jih mora oziroma lahko pridobi (italijanski proizvajalec ali mi kot kupec materiala)? Ali obstaja postopek, v okviru katerega se vnaprej preveri skladnost prodaje proizvoda v Slovenijo?

Po pregledu zadevnih standardov:

- SIST EN 13043:2002 – Aggregates for bituminous mixtures and surface treatments for roads, airfields and other trafficked areas/ Agregati za bitumenske zmesi in površinske prevleke za ceste, letališča in druge prometne površine in

- SIST EN 13242:2003+A1:2008 – Aggregates for unbound and hydraulically bound materials for use in civil engineering work and road construction/ Agregati za nevezane in hidravlično vezane materiale za uporabo v inženirskih objektih in za gradnjo cest

spodaj podajamo del vsebinskega povzetka v angleščini, njegov prevod v slovenščino in uradno mnenje.

Scope/Comments – This European Standard specifies the properties of aggregates and filler aggregates obtained by processing natural or manufactured or recycled materials for use in bituminous mixtures and surface treatments for roads, airfields and other trafficked areas. This standard does not cover the use of reclaimed bituminous mixtures.

It provides for the evaluation of conformity of the products to this European Standard.

NOTE 1 The requirements in this European Standard are based upon experience with aggregate types with an established pattern of use. Care should be taken when considering the use of aggregates from sources with no such pattern of use, e.g., recycled aggregates and aggregates arising from certain industrial by-products. Such aggregates, which should comply with all the requirements of this European Standard, could have other characteristics not included in Mandate M 125 that do not apply to the generality of aggregates types with an established pattern of use and when required, provisions valid at the place of use can be used to assess their suitability. Recycled aggregates are included in the standards and new test methods for them are at an advanced stage of preparation. For unfamiliar materials from secondary sources, however, the work on standardisation has only started recently and more time is needed to define clearly the origins and characteristics of these materials. In the meantime such unfamiliar materials when placed on the market as aggregates must comply fully with this standard and national regulations for dangerous substances (see Annex ZA of the standard) depending upon their intended use. Additional characteristics and requirements may be specified on a case by case basis depending upon experience of use of the product, and defined in specific contractual documents.

NOTE 2 Properties for lightweight aggregates are specified in prEN 13055-2.

Povzetek/Opombe – Ta evropski standard določa lastnosti agregatov, pridobljenih s predelavo naravnih ali umetnih ali recikliranih materialov, za hidravlično vezane ali nevezane materiale, namenjene za inženirske objekte in gradnjo cest.

Standard vsebuje določila za vrednotenje skladnosti proizvodov s tem evropskim standardom.

OPOMBA 1: Agregati, ki se uporabljajo pri gradnji, naj ustrezajo vsem zahtevam tega evropskega standarda. Mandat M/125 "Agregati" je poleg znanih in tradicionalnih naravnih in umetnih agregatov vključil tudi reciklirane agregate ter nekatere materiale iz novih in neobičajnih virov. Reciklirani agregati so vključeni v standarde in priprava novih metod preskušanja zanje je v zaključni fazi. Za neobičajne materiale iz sekundarnih virov pa se je delo pri standardiziranju začelo šele pred kratkim in bo potrebnega več časa, da se jasno opredelijo viri in lastnosti teh materialov. V tem času morajo takšni neobičajni materiali pri dajanju na trg glede na njihovo predvideno uporabo v celoti ustrezati temu standardu in nacionalnim predpisom za nevarne snovi (glej dodatek ZA standarda). Od primera do primera in odvisno od izkušenj pri uporabi proizvoda se lahko predpišejo dodatne lastnosti in zahteve ter se opredelijo v posebnih pogodbenih dokumentih.

OPOMBA 2: Lastnosti lahkih agregatov so predpisane v EN 13055-2.

Menimo, da gre za proizvod, ki se v Sloveniji že uporablja pri gradnji cest. Ali je njegova uporaba primerna za spodaj navedene namene, je odvisno od njegovih lastnosti, kar lahko potrdi pooblaščen preskuševalni laboratorij. Ta vam bo prav tako podal dodatna navodila in usmeritve glede morebiti potrebnih dopolnitev, ki jih mora za vas urediti proizvajalec.

Kontaktne podatke vseh priglašanih organov najdete v bazi NANDO (Notified bodies: New Approach Notified and Designated Organisations), na povezavi:
<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/notified-bodies>

Vaši navedeni dokumenti so za dajanje na slovenski trg ustrezni, izjava o lastnostih in varnostni list pa morata biti tudi v slovenskem jeziku (prevedena vanj).

5. Na vas se obračam z vprašanjem v zvezi z zahtevami, ki veljajo pri uvozu lesenih troslojnih opažnih plošč, obojestransko prevlečenih z melaminsko smolo, ki se uporabljajo za opaženje pri gradnji objektov. Trenutno v povezavi z lastnostmi izdelka razpolagamo le s poročilom, pripravljenim po standardu SIST EN 310:1996. Zanima me, ali je za tovrstni proizvod potrebno upoštevati še kakšne dodatne standarde, zlasti pri razvrščanju, določanju v sortirne in trdnostne razrede (npr. standard EN 338:2004 za konstrukcijski les).

Prosim še za pojasnilo, ali v tem primeru proizvod sodi med gradbene proizvode v skladu z zahtevami iz Uredbe (EU) št. 305/2011 in ali je pri njegovi proizvodnji in trženju potrebno upoštevati še kakšen drug relevanten standard?

Standarda, ki ju omenjate SIST EN 310:1996 – Lesne plošče – Ugotavljanje upogibne trdnosti in modula elastičnosti ter SIST EN 338:2016 – Konstrukcijski les – Trdnostni razredi pod Uredbo (EU) št. 305/2011 o gradbenih proizvodih (CPR) nista harmonizirana standarda.

Za opaže smo zasledili naslednje veljavne standarde:

Oznaka	Naslov
SIST EN 15037-5:2013	Montažni betonski izdelki - Nosilci za stropne sisteme s polnili - 5. del: Lahki bloki za enostavne opaže
SIST EN 1910:2016	Lesene talne obloge ter leseni stenski in stropni opaži - Ugotavljanje dimenzijske stabilnosti
SIST EN 13442:2023	Lesene in parketne talne obloge ter leseni stenski in stropni opaži - Ugotavljanje odpornosti proti kemijskim snovem
SIST EN 13377:2002	Predizdelani leseni opažni nosilci - Zahteve, razvrščanje in dokazovanje
SIST EN 14519:2006	Notranje in zunanje obloge (opaž) iz masivnega lesa iglavcev – Profili z utorom in peresom

Med njimi med harmonizirane standarde sodi le SIST EN 15037-5:2013 – Montažni betonski izdelki – Nosilci za stropne sisteme s polnili – 5. del: Lahki bloki za enostavne opaže.

Zahteve za dajanje gradbenih proizvodov na slovenski trg se razlikujejo glede na tip proizvoda (harmonizirani ali neharmonizirani proizvod, se proizvod že zakonito trži v drugi državi članici EU ali ne).

Za vsako od teh treh možnih situacij smo vam v nadaljevanju pripravili ustrezna pojasnila.

1) Kadar za določen gradbeni proizvod obstaja harmonizirana tehnična specifikacija – bodisi v obliki harmoniziranega standarda (hEN) ali evropskega ocenjevalnega dokumenta (EAD) – zanj na ravni celotne Evropske unije veljajo harmonizirane zahteve, kot jih določa Uredba (EU) št. 305/2011 o gradbenih proizvodih (CPR).

V teh primerih so proizvajalci dolžni:

- pripraviti Izjavo o lastnostih (Declaration of Performance – DoP) in
- opremiti proizvod z oznako CE, kot dokazilo o skladnosti z navedenimi tehničnimi specifikacijami.

2) V primeru, ko gre za neharmonizirani gradbeni proizvod (enako velja tudi za druge vrste proizvodov) in se ta že zakonito trži na ozemlju EU (v katerikoli drugi državi članici EU), se za njegov dostop na slovenski trg uporablja pravni okvir, določen v Uredbi (EU) 2019/515 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 764/2008.

Na podlagi načela vzajemnega priznavanja proizvajalec v tem primeru ni dolžan prilagajati proizvoda nacionalnim tehničnim zahtevam, temveč lahko dostopa do trga pod pogoji, določenimi v navedeni uredbi.

3) Če gre za neharmoniziran gradbeni proizvod, ki se še ne trži zakonito v nobeni izmed držav članic EU, in hkrati zanj ne obstaja harmonizirana tehnična specifikacija (tj. harmonizirani standard ali evropski ocenjevalni dokument), se ob prvem dajanju na trg na območju EU – če se to zgodi v Republiki Sloveniji – uporabljajo določbe Zakona o gradbenih proizvodih (ZGPro-1) (Uradni list RS, št. 82/2013).

V takem primeru je treba predhodno opraviti ustrezna preskušanja proizvoda pri priglašenem organu in na tej podlagi izdati izjavo o lastnostih v skladu z določili ZGPro-1.

KONTAKTNA TOČKA ZA SPLOŠNO VARNOST PROIZVODOV – POGOSTA VPRAŠANJA (FAQ)

Varstvo potrošnikov pomeni sistemsko zagotavljanje in spodbujanje pravic potrošnikov, ki so na trgu praviloma obravnavani kot šibkejši udeleženci, zato njihove interese ščitimo tako z zakonodajo prek zakonskih predpisov kot z dejanskim uresničevanjem njihovih pravic v praksi, natančneje – z informiranjem, izobraževanjem ter svetovanjem.

Potrošniki predstavljajo posebej ranljivo skupino, zato je za doseganje in zagotovitev visoke ravni varstva potrošnikov treba poskrbeti, da so na trgu dostopni le varni proizvodi.

Za izvajanje določb Uredbe (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov je Republika Slovenija sprejela Zakon o izvajanju Uredbe (EU) o splošni varnosti proizvodov (ZIUSVP) (Uradni list RS, št. 102/2024). V 4. členu tega zakona je določeno, da Slovenski inštitut za standardizacijo na zahtevo in brezplačno gospodarskim subjektom zagotavlja informacije iz drugega odstavka 17. člena navedene uredbe.

Nekaj primerov pogostih vprašanj in odgovorov:

1. Pošiljamo vam vprašanje v zvezi z določbami Splošnih zahtev za varnost proizvodov (GSPR), konkretno v navezavi na točki 9/22 oziroma 11/3. Zanima nas, ali mora imeti prav vsak posamezni proizvod (nogavice, majice s kratkimi rokavi ipd.) – ne glede na njegovo netvegano naravo – tehnično dokumentacijo, ki vključuje splošni opis proizvoda, njegove bistvene značilnosti ter druge informacije, pomembne za oceno njegove varnosti?

V skladu z 9. členom Uredbe (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov mora proizvajalec pred dajanjem proizvoda na trg izpolnjevati več zahtev, med katerimi je tudi priprava tehnične dokumentacije, kot to določa drugi odstavek navedenega člena.

Obveznost priprave tehnične dokumentacije velja za vse proizvode, ki sodijo na področje uporabe te uredbe – torej tudi za izdelke, kot so tekstilni proizvodi (npr. nogavice, majice ipd.), vendar pa uredba jasno določa, da mora biti obseg in vsebina tehnične dokumentacije sorazmerna s kompleksnostjo proizvoda in morebitnimi tveganji, ki jih proizvajalec identificira v okviru notranje analize tveganja.

To pomeni, da mora proizvajalec v tehnični dokumentaciji podati vsaj splošen opis proizvoda in njegove bistvene značilnosti, ki so pomembne za oceno varnosti proizvoda. Pri izdelkih z nizkim tveganjem in enostavno zasnovo (npr. običajni tekstilni izdelki) je lahko ta

dokumentacija ustrezno preprosta, medtem ko je pri kompleksnejših ali potencialno tveganih proizvodih treba pripraviti tudi natančnejši opis, analizo tveganj, skupaj z opisom tehničnih ukrepov za njihovo zmanjšanje ali odpravo. Kadar je proizvod skladen z evropskimi standardi ali drugimi tehničnimi elementi, ki se uporabljajo za izpolnjevanje splošnih varnostnih zahtev iz te uredbe, je v tehnični dokumentaciji potrebno navesti tudi seznam ustreznih evropskih standardov in drugih elementov.

Drugače pa je s sedmim odstavkom 9. člena Uredbe 2023/988/EU, ki določa, da mora proizvajalec ob proizvodni zagotoviti opozorila in varnostne informacije. V tem primeru je vključitev morebitnih navodil za uporabo in varnostnih opozoril odvisna od presoje proizvajalca, ki jo izvede na podlagi notranje analize tveganja. Ta analiza temelji na poznavanju značilnosti proizvoda in se opravi pred dajanjem proizvoda na trg, pri čemer proizvajalec upošteva upravičena pričakovanja potrošnikov ter običajno uporabo proizvoda. Kot razvidno iz sedmega odstavka 9. člena Uredbe 2023/988/EU, obveznost priložitve jasnih navodil in varnostnih informacij ne velja, če je proizvod mogoče varno uporabljati na način, kot je predvidel proizvajalec, brez takih navodil in opozoril.

Zahteve iz 9. člena Uredbe 2023/988/EU se, skladno s točko (b) tretjega pododstavka prvega odstavka 2. člena te uredbe, ne uporabljajo za proizvode, za katere veljajo posebne določbe harmonizacijske zakonodaje Unije, navedene v Prilogi I k Uredbi 2019/1020/EU. V primeru tekstilnih izdelkov to pomeni, da se zanje uporabljajo pravila iz Uredbe 1007/2011/EU o poimenovanju tekstilnih vlaken ter označevanju in etiketiranju surovinske sestave, ki je vključena v omenjeno prilogo. Posledično določbe 9. člena Uredbe 2023/988/EU za tekstilne izdelke ne veljajo.

2. Na vas se obračamo s prošnjo za pojasnilo v zvezi z vprašanjem, ki smo ga prejeli s strani podjetja. Vprašanje se nanaša na novo zakonodajo, konkretno na Uredbo (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov (GPSR), in na obveznosti, ki iz nje izhajajo za gospodarske subjekte, ki opravljajo prodajo proizvodov široke potrošnje v EU. Sprva smo domnevali, da se uredba nanaša le na spletno prodajo, vendar smo zdaj prejeli informacijo, da njene določbe veljajo za vse prodajne poti. Zanima me, katere konkretne ukrepe je treba sprejeti za zagotovitev skladnosti z zakonodajo. Imam fizično trgovino z ročno izdelanimi izdelki, nekatere tudi sama izdelujem. Pogosto v naši dejavnosti uporabljamo materiale iz starejših zalog, pri katerih izvor ni več znan, kar pa naj bi bil po določbah GPSR eden od obveznih elementov (sledenje izvoru materialov). Prosimo za usmeritev, kako naj podjetje, ki posluje v manjšem obsegu in z nizko tveganimi proizvodi, ravna, da bo skladno z zahtevami GPSR – zlasti v delu, ki se nanaša na sledljivost materialov in morebitne izjeme ali sorazmernost obveznosti.

S 13. 12. 2024 sta se začela uporabljati Zakon o izvajanju Uredbe (EU) o splošni varnosti proizvodov (ZIUSVP) (Uradni list RS, št. 102/24) ter Uredba (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov.

Ob tem pojasnjujemo, da vse obveznosti za gospodarske subjekte izhajajo neposredno iz navedene uredbe. Zakon jih v nekaterih členih le podrobneje določa (npr. obvezna raba slovenščine) in vzpostavlja pravni okvir za njeno učinkovito izvajanje, zato je pri presoji obveznosti treba zakon in uredbo obravnavati skupaj. Kar zadeva skladnost obstoječih proizvodov z novo zakonodajo, 20. člen ZIUSVP določa, da so proizvodi, ki so bili skladni s prejšnjim Zakonom o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 101/03, v uporabi do 12. 12. 2024) in so bili dani na trg pred 13. 12. 2024, lahko na trgu dostopni tudi po tem datumu.

V zvezi z vašim vprašanjem glede obveznosti v povezavi z izvorom materialov pojasnjujemo, da Uredba (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov takšne zahteve ne vsebuje. Uredba

določa le splošne varnostne zahteve, ki se nanašajo na končni proizvod, ki je namenjen potrošniku, ter obveznosti gospodarskih subjektov v zvezi z njegovo varnostjo (npr. 9. člen – Obveznosti proizvajalcev, 19. člen – Obveznosti gospodarskih subjektov v primeru prodaje na daljavo, 20. člen – Obveznosti gospodarskih subjektov v primeru nesreč, povezanih z varnostjo proizvodov ipd.).

Če za določeno vrsto blaga obstajajo posebne zahteve glede sledljivosti izvora materialov, te izhajajo iz posamezne sektorske harmonizacijske zakonodaje EU, ki je navedena v Prilogi I Uredbe (EU) 2019/1020, in ne iz določb Uredbe 2023/988/EU o splošni varnosti proizvodov.

3. Pišem vam v imenu podjetja, ki se je obrnilo name, in prosim za pojasnilo v zvezi z začetkom uporabe Uredbe (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov (t. i. General Product Safety Regulation, GPSR). Zanima me predvsem pomen konkretnih obveznosti, ki iz uredbe izhajajo in bodo v veljavi za slovenska podjetja. Kaj to pomeni za trgovce s fizičnimi prodajnimi mesti, ki prodajajo izključno ročno izdelane izdelke, kakšne so njihove obveznosti? Zanima me tudi, ali je za slovenska podjetja obvezna uporaba Geographical indications (GI) for craft and industrial products in kaj pomeni?

Novi zakon me rahlo bega, ob tem pa me tudi skrbi, da bo negativno vplival na dostopnost lokalno izdelanih, ročno narejenih izdelkov in povzročil morebitno neenako obravnavo v primerjavi z uvozom manj kakovostnega blaga oz. dal prednost pri prihodu na naš trg vsej »šari«. Kot razumem zakonodajna določila, velja za proizvode, ki so bili izdelani do 13. 12. 2024, prehodno obdobje oziroma jih ni treba uskladiti z novimi zahtevami. Za proizvode, ki bodo dani na trg po tem datumu, pa naj bi veljale nove zahteve, ki vključujejo tudi natančnejše informacije o sestavi izdelka, uporabljenih materialih, varnostnih vidikih ipd. – izdelal naj bi se t. i. potni list proizvoda. Težava nastane, ker imamo že dolga leta na zalogi večino materiala in ne beležimo več njegovega izvora. Prav tako imam občutek, da bo omenjeni zakon naredil več škode kot koristi, saj je precej običajno, da kdor je do sedaj našel luknje v njem, jih bo tudi v prihodnje. Vprašanje, ki se ob tem odpira, je, kako naj fizične trgovine, kjer prodajamo izključno ročno izdelane izdelke, ravnamo po začetku uporabe nove uredbe – torej katere konkretne obveznosti za nas veljajo od 13. 12. 2024 dalje?

Zastavljeno vprašanje se nanaša tako na Uredbo (EU) 2023/988 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o splošni varnosti proizvodov, ki spada v pristojnost ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ), ter na Uredbo (EU) 2023/2411 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o zaščiti geografskih označb za obrtne in industrijske izdelke. Glede slednje vam priporočamo oz. svetujemo, da se obrnete na Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino.

V zvezi z Uredbo (EU) 2023/988 o splošni varnosti proizvodov pojasnjujemo, da velja za vsa podjetja na območju EU, vključno s Slovenijo, in zajema z vidika varnosti vse proizvode dane na trg. Natančno je področje uporabe opredeljeno v 2. členu uredbe.

Na konkretno vprašanje gospe glede ročno izdelanih proizvodov pa pojasnjujemo, da uredba ne razlikuje med ročno ali industrijsko izdelanimi proizvodi. Tehnična dokumentacija iz 9. člena uredbe mora v primeru enostavnih proizvodov, kar ročno izdelani proizvodi običajno so, vsebovati le splošen opis proizvoda in elementov, potrebnih za oceno njegove varnosti. Tehnična dokumentacija temelji na notranji analizi tveganja, ki jo izvede proizvajalec. Obseg informacij, podanih v tehnični dokumentaciji, mora biti sorazmeren s kompleksnostjo proizvoda in morebitnimi tveganji, ki jih proizvajalec identificira. Namen teh zahtev je prav nasproten

trditvi gospe – zagotoviti višjo kakovost in varnost izdelkov ter s tem preprečiti, da bi na naš trg prihajala vsakršna »šara« oz. nekakovostni in neželeni proizvodi.